

УКРАЇНА

(19) UA (11) 35159 (13) A

(51) 6 C02F1/28

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ОЧИЩЕННЯ ПОВЕРХНІ ВОДИ ВІД НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ

(21) 99084797

(22) 25 08 1999

(24) 15 03 2001

(46) 15 03 2001, Бюл. № 2, 2001 р.

(72) Шараніна Людмила Георгіївна, Пономарьова
Ірина Борисівна

(73) ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(57) Спосіб очищення поверхні води від нафти і
нафтопродуктів, що містить в собі нанесення по-

рошкоподібного органічного або органомінерального сорбенту, який відрізняється тим, що як поршкоподібний сорбент використовують відходи непаливної переробки бурого вугілля – залишкове буре вугілля дисперсністю 0–20 мкм або суміші залишкового бурого вугілля та відходу ІРЕС – алюмосилікатних мікросфер у співвідношенні 1 0,84–1,3 вагових частин

Винахід відноситься до області охорони біосфери, а саме до розділу очищення поверхні води за допомогою сорбентів і може бути використано для видалення нафтової плівки а також під час аварійних розливів нафти та нафтопродуктів на поверхні води

Проблема очищення природних та стічних вод від нафти є однією з кардинальних проблем охорони навколишнього середовища тому що саме нафта та нафтопродукти наносять колосальні збитки біосфері. Відомо, що 1 л нафтопродуктів може виключити з питного балансу 1 млн літрів води. 1 кг нафти утворює на поверхні води нафтову плівку площею 1 га, шкідливу для мешканців акваторій. Найбільш ефективним способом очищення від цих видів забруднень є сорбційне очищення [1–3].

Відомі аналоги на способи сорбційного очищення поверхні води від нафти та нафтопродуктів, які містять в собі використання органічних матеріалів природного та штучного походження: тирси, торфу, активованого вугілля, полістиролу [2–4], мезопористого вугілля [5].

Загальними вимогами до вищеперерахованих речовин є те, що вони повинні мати олеофільні та гідрофобні властивості. Способи містять в собі рівномірне нанесення на нафтову пляму сорбуючу речовину, яка вбирає нафту або нафтопродукти, з наступним вилученням одержаного пласта з водної поверхні механічними способами [1–4].

Недоліки відомих сорбційних способів очищення водної поверхні від нафтопродуктів є: 1) використання дефіцитних матеріалів (тирси, активованого вугілля), 2) необхідність обробки сорбентів гідрофобними реагентами (наприклад, спливним

маслом [4]), 3) необхідність регенерації сорбентів (активованого вугілля [2–3]), яка також складна і вимагає значних матеріальних витрат і багатоступеневих технологій.

Найбільш близьким за суттю до заявленого і взятим як прототип є спосіб очищення поверхні води, забрудненої нафтою, який включає обробку води сорбентом, в якості якого використовують сапропель органічного та органомінерального типу [6]. Сапропель висушують до консистенції, що дозволяє одержати порошкоподібний матеріал. При цьому повинна виконуватися необхідна умова $B < 0$ де B – показник консистенції. Задовольняє цій умові сапропель з вологістю W^a меншою 30%. Гідрофобність часточкам сапропелю надає додаткова обробка насиченим розчином суміші вищих жирних кислот (ВЖК) з числом атомів не меншим 14 в легких органічних розчинниках. Норма суміші кислот по відношенню до сапропелю дорівнює 1–3 мас.%. Питома витрата порошкоподібного сорбенту – 1,02 г/г нафти або питома сорбція нафти 0,98 г нафти/г сорбенту. За способом прототипу нафтові плями на поверхні води обробляють до повної коагуляції нафти двома типами сорбентів:

– подрібненим порошкоподібним сапропелем (С) з діаметром часточок 10 мкм, I тип,

– модифікованим сапропелем, тобто подрібненим і додатково обробленим сумішшю ВЖК в органічних розчинниках (С+ВЖК), II тип.

При обробці нафтової плями сорбентом I типу питома витрата сапропелю складає 2 г сапропелю/г нафти або питома сорбція нафти дорівнює 0,5 нафти/г сапропелю. Утворений агрегат (сапропель + нафта) опускається на дно, топиться

При обробці нафтової плями сорбентом II типу (сапропель + 0,5 - 3 - 4% ВЖК) агрегат не потопав, а його збирають з поверхні води. Питома витрата сорбенту типу II одержується в межах 1,27-1,02-1,00 г сапропелю/г нафти або питома сорбція нафти 0,79-0,93-0,98 г нафти/г сорбенту II типу, який оброблений відповідно 0,5-3,0-4,0% ВЖК від маси подрібненого сапропелю.

Недолки цього способу (прототипу):

- мала сорбційна ємкість сорбенту;
- велика витрата сорбенту;
- значна складність технології сушки: потрібен постійний контроль за процесом сушки, через те, що треба підтримувати вологість сапропелю в межах - 30%;

- витрата додаткових матеріалів: жирних органічних кислот, органічних розчинників для модифікації сапропелю;

- ускладнення технології одержання сорбенту II типу обробки ВЖК в розчиннику та послідовних етапів сушки сорбенту, випаровування та регенерації органічних розчинників і т.д.;

- значні техніко-економічні затрати, які обумовлені двома попередніми пунктами та додатковою витратою на проведення природоохоронних заходів.

- відсутність на Україні промислових запасів і видобутку сапропелевого вугілля.

В основу винаходу поставлена задача удосконалення способу очищення поверхні води від нафти на нафтопродуктів, в якому запропонований новий порошкоподібний реагент, складений на основі відходів виробництва, не потребуючий складної технології виготовлення, що має більш високу сорбційну ємкість в порівнянні з прототипом, що забезпечує меншу витрату сорбенту. За рахунок цього відбувається зниження техніко-економічних витрат, забезпечення збору агрегату, який утворюється, з поверхні води, утилізація порошкоподібних відходів виробництва і нафтових плям з одночасним рішенням екологічних проблем.

Поставлена задача вирішується тим, що в заявленому способі очищення поверхні води від нафти та нафтопродуктів, що включає нанесення на неї порошкоподібного органічного або органічно-нерального сорбенту згідно з винаходом в якості сорбенту використовують відходи непаливної переробки бурого вугілля - залишкове буре вугілля (ЗБВ), дисперсністю 0-20 мкм, або суміш залишкового бурого вугілля та відходу ГРЕС - алюмосилікатних мікросфер у відношенні 1,0,84-1,12 (алюмосилікатні мікросфери (АСМС) отримуються під час спалювання органічного палива на ГРЕС і концентруються в золошлакових відходах (ЗШВ)).

На поверхню води, вміщуючу нафтову плівку товщиною 0,448-1,30 мм, рівномірно наносять порошкоподібний сорбент, в якості якого використовують висушений в певному режимі ЗБВ або суміш ЗБВ та АСМС у відношенні 1:0,84-1,12. Буре вугілля є органічним і органічно-неральним аналогом сапропелю, відрізняючись від останнього наявністю природної вологості.

Суттєвість запропонованого способу складається в тому, що в якості адсорбенту замість природної сировини - сапропелю (сапропелевого вугілля) використовують відход виробництва ЗБВ, що утворюється при непаливній переробці бурого

вугілля. В технології отримання з них гуматів амонію - ростстимулюючих і органічно-неральних препаратів [9]. За розробленою технологією отримують ЗБВ дисперсністю 0-20 мкм (100%), який вміщує, мас. %: W^a - 30,0-58,0; A^d - 20,0-35,0; OMB - 50,0-7,0. Дані хімічного аналізу, золи, мас. %: SiO_2 - 65,0; Al_2O_3 - 25,5; Fe_2O_3 - 4,5; CaO , MgO - 2,0; Na_2O , K_2O - 0,9; TiO_2 - 0,7. Початковий ЗБВ сушать на повітрі, вологість повітряно-сухого ЗБВ складає 5,0-7,0%. Потім повітряно-сухий ЗБВ сушать у спеціальному режимі при температурі 160°C. Під час висушування в цьому режимі ЗБВ отримують у вигляді пористих часток з високою питомою поверхнею. Отриманий пористий сорбент W^a - 1,0%, дисперсністю 0-20 мкм, що має високу ступінь гідрофобності і може бути безпосередньо використаний в якості сорбенту, приклад 1, табл. 1. Питома ємкість такого сорбенту дорівнює 1,10 г нафти/г ЗБВ або 1,19 мл нафти/г ЗБВ. Агрегат сорбенту з нафтою утворюється практично миттєво на протязі 10-30 сек та осідає на дно, зворотного явища десорбції нафти на поверхню не спостерігається.

Питома витрата висушеного за способом прототипа сапропелю складає 0,5 г нафти/г сапропелю. Тобто, заявлений сорбент в 2,5 рази ефективніший прототипу, співвідносно витрата ЗБВ на сорбцію нафтової плями скорочується в 2,5 рази в порівнянні з прототипом.

При застосуванні модифікованого сорбенту - суміш ЗБВ з АСМС отримують агрегати, які не тонуть у воді, легко збираються з поверхні води.

АСМС являють собою дрібнодисперсні сферичні часточки, оболонка яких складається з оксидів кремнію, заліза, заповнених інертним газом, головним чином азотом. Товщина оболонок 2-30 мкм, діаметр 50-130 мкм. Хімічний склад АСМС, мас. %: SiO_2 - 60,00; Al_2O_3 - 21,75; Fe_2O_3 - 9,00; CaO - 2,70; MgO - 1,60; Na_2O - 2,15; SO_3 - 1,50; п.п.п. - 1,30. Насипна густина - 390 кг/м³; істинна густина (оболонки) - 2,27 кг/м³, коефіцієнт теплопровідності - 0,100-0,105 Вт/мК, питомий опір - 10^{12} - 10^{13} Ом · м, діелектрична проникливість - 2,2-2,6.

Питома витрата сорбенту при використанні суміші ЗБВ:АСМС в межах 1:0,84-1,12 забезпечує питому сорбційну ємкість 0,98-1,26 г нафти/г сорбенту (приклади 2-4,6). Це на 26,8-39,2% вище ніж у прототипа. 0,79-0,98 г нафти/г сорбенту, табл. 1, 2.

Приклад 1. В лабораторну посудину ємкістю 1,5 л, діаметром 16,4 см вміщують 1,0 л води. На поверхню води виливають 8,71 г нафти об'ємом 9,47 см³ (густина нафти 0,92 г/см³). При цьому утворюється шар нафти, площа якого дорівнює 211,336 см², товщина нафтової плівки 0,448 мм. На поверхні нафтової плівки рівномірно розпилюють порошкоподібний ЗБВ, який висушили в спеціальному термічному режимі, масою 7,93 г (дисперсність 0-30 мк, вологість 1,0%). Співвідношення нафта:сорбент дорівнює 1,1 г/г або 1,2 мл/г. Розпилюваний порошок швидко, за 5-10 с, вбирає нафту, практично не вбираючи воду, та у вигляді окомкованої маси - агрегатів, загальна площа поверхні яких складає приблизно 0,15-0,20 частини від вихідної поверхні, занурюється у воду, осідає на дно.

На поверхні води практично немає нафтової плівки. Сорбована таким чином нафта знову не переходить в розчин і утримується в грудках на дні посудини. Очищену від нафтової плівки воду декантують. Аналіз очищеної води проводять за загальноприйнятою методикою [7]: концентрація нафтопродуктів в ній складає 12 мг/л. При установленні норми нафтопродуктів – ПДК нафтопродуктів 0,1 мг/л IV клас небезпеки [8]. Сорбент даного типу (ЗБВ) вбирає 1,10 кг нафти/кг сорбенту або 1,2 л нафти/кг сорбенту.

Таким чином, в результаті сорбційного очищення поверхні прісних вод порошкоподібним сорбентом ЗБВ масою очищену від нафти водну поверхню зв'язана сорбентом нафта стабільно утримується на дні посудини.

Приклад 2. В умовах прикладу 1 на нафтову плівку товщиною 0,947 мм, одержану при розливі 18,41 г ($d_{\text{нафти}} = 0,92 \text{ г/см}^3$, $V_{\text{нафти}} = 20,01 \text{ мл}$), рівномірно наносять 18,85 г порошкоподібного сорбенту, який являє собою суміш, виготовлену з 8,9 г та 9,95 г АСМС при масовому співвідношенні ЗБВ АСМС рівному 1:1,12.

Нанесений порошкоподібний тонкодисперсний сорбент вбирає практично миттєво розливу нафту – на протязі 10–30 с. При цьому площа поверхні нафтової плями скорочується в межах 0,1–0,05 від площі вихідної плями (знаходиться в межах 21,1–10,6 см^2). Нафта утримується сорбентом довгий час (на протязі 1–3 годин). Зворотного явища – її десорбції – не спостерігається. За допомогою механічних пристроїв (лабораторного шпателя або скребка) сорбований шар знімають з поверхні. Концентрація нафтопродуктів в очищеній воді складає 10 мг/л.

Сорбент даного типу вбирає 0,98 кг нафти на 1 кг сорбенту або 1,06 л нафти/кг сорбенту. Або з розрахунку на ЗБВ (АСМС не сорбує нафту) розхід сорбенту складає 2,07 кг нафти/кг ЗБВ або 2,25 л нафти/кг ЗБВ.

Перевага даного сорбенту порівняно з чистим ЗБВ, приклад 1, полягає в тому, що нафта не сідає на дно, а взагалі вилучається з водоймища. Збирання нафти з поверхні води ліквідує небезпеку повторного забруднення всієї акваторії внаслідок можливої десорбції нафти, її осідання на дно. Це дає можливість утилізувати розливу нафту та одночасно ліквідувати небезпеку накопичення нафтоксинів в харчовому ланцюзі, який замикається на людині. Крім того, та обставина, що нафта утримується на плаву, полегшує її транспортування на берег і наступну утилізацію.

Приклад 3. За методикою прикладу 1, 2 на поверхню посудини, яка містить 1 л води, виливають 17,46 г (18,98 мл) нафти. На утворену плівку товщиною 0,90 мм рівномірно наносять 17,39 г порошкоподібного сорбенту, який являє собою суміш 9,43 г ЗБВ та 7,96 г АСМС, взятих в співвідношенні 1:0,84.

Сорбент вбирає нафту миттєво (за 10–30 с). При обережному розмішуванні скребком від країв до центру плями сорбована нафта збирається в грудки, які стабільно утримуються на поверхні та утримують сорбовану нафту. Площа нафтової плями скорочується в межах 0,10–0,08 від вихідних параметрів (21,13–17,6 см^2). Грудки збирають механічно (лопаткою). Поверхня води чиста. Пито-

ма витрата сорбенту складає 1,00 кг нафти/кг сорбенту або 1,09 л нафти/кг сорбенту. Концентрація нафти в очищеній воді $C_{\text{нафти}} = 12 \text{ мг/л}$.

Приклад 4. За методикою 1, 2 прикладу на поверхню води виливають 24,54 г нафти об'ємом 26,67 мл. Утворюється нафтова плівка товщиною 1,26 мм на поверхні якої рівномірно розпилюють 21,80 г порошкоподібного сорбенту – суміш 11,39 г ЗБВ і 10,41 г АСМС, взятих у співвідношенні 1:0,91.

Сорбент швидко вбирає нафту (10–30 с). При обережному розмішуванні від країв до центру плями сорбована нафта збирається в грудки. Грудки стабільно утримуються на поверхні води. Десорбція її на протязі 3 годин не спостерігається. Грудки легко збирають з поверхні води лопаткою, шпателем. Площа нафтової плями скорочується до 0,083–0,067 від вихідних розмірів (17,61–14,09 см^2). Це складає 8,3–6,7% від площі вихідної плями. Тобто площа вихідної плями скорочується на 91,7–93,3%. Питома витрата сорбенту складає 1,13 кг нафти/кг сорбенту або 1,22 л нафти/кг сорбенту. Концентрація нафти в очищеній воді складає $C_{\text{нафти}} = 10 \text{ мг/л}$.

Приклад 5. Проведені в умовах прикладів 1 та 2. Наважка нафти 17,59 г, що складає 19,12 мл при товщині нафтової плівки 0,904 мм. На поверхню нафтової плями наносять 7,96 г АСМС.

Зв'язування нафтової плями в агломерат і зменшення його площі не відбувається. Отже, використання одних АСМС без ЗБВ в якості адсорбента для сорбції нафти з поверхні води недоцільно, бо не забезпечує агломерацію нафти і зменшення площі нафтової плями.

Приклад 6. Проведені в умовах прикладів 1 та 2. Наважку нафти масою 25,30 г, що складає 27,50 мл, прилили в посудину з водою, близькою за складом до морської (36 г/л NaCl).

На поверхню утвореної нафтової плями розпилюють суміш 10,95 г ЗБВ та 9,7 г АСМС в співвідношенні 1:0,84. Зв'язування нафтової плями відбувається інтенсивно – за 10–20 с, концентрація нафти в очищеній воді складає 10,0 мг/л. Скорочення площі нафтової плями спостерігається в межах 5,0–10,0% від початкової площі.

Приклад 7. Проведений в умовах прикладів 1 та 2. Наважка нафти 25,57 мл, утворює на поверхні води плівку товщиною 1,315 мм. На поверхні плями розпилюють суміш 11,05 г ЗБВ та 8,63 г АСМС в співвідношенні 1:0,781.

Коагуляція нафтової плями відбувається швидко. Скорочення площі нафтової плями в межах 70,0–75,0%. Агломерат частково осідає на дно, частково зібраний з поверхні. Концентрація нафти в очищеній воді складає 60,0 мг/л.

Приклад 8. Проведений в умовах прикладів 1 та 2. Наважка нафти 18,67 г об'ємом 20,29 мл, утворює на водній поверхні плівку товщиною 0,960 мм. На поверхню плями розпилюють суміш з 8,30 г ЗБВ та 9,95 г АСМС у співвідношенні 1:1,20. Коагуляція нафти відбувається, але площа плями скорочується максимально на 60%. Агломерат збирається з поверхні, бо алюмосилікатні мікросфери в даному співвідношенні з ЗБВ сприяють розмиюванню (розтіканню) нафтової плями. Концентрація нафти в очищеній воді 70 мг/л.

Приклад 9. Проведений в умовах прикладів 1 та 2 Наважка нафти 18,78 г об'ємом 20,41 мл яку виливають на поверхню води утворює плівку товщиною 0,960 мм. На поверхню нафтової плівки розпилюють суміш 7,42 г ЗБВ та 11,05 г АСМС у співвідношенні 1:1,31. Коагуляція нафтової плівки відбувається, але площа агломерата складає близько 50% початкової. Збирати агломерат з поверхні значно важче, ніж в прикладах 2–4. Концентрація нафти в очищеній воді складає 120 мг/л.

Сумарні дані по сорбції нафтопродуктів і скороченню площі нафтової плівки при розпиленні сорбента поміщені в табл. 1 та 2. Приведені приклади показують переваги способу обробки нафтових плям у порівнянні з відомими. Замість відсутнього на Україні сапропелю пропонується використовувати в якості адсорбента доступний відхід переработи бурого вугілля без додаткових витрат на обробку хімічними реагентами, як у випадку з прототипом, або суміш залишкового бурого вугілля та алюмосилікатних міросфер – відходів ТЕС.

Застосування одного ЗБВ дозволяє зібрати нафту з поверхні води при цьому нафтовий агломерат сідає на дно, що небажано (приклад 1) чисті АСМС не сорбують нафту (приклад 5). Оптимальне відношення ЗБВ АСМС в межах 1:0,84–1:1,12, яке забезпечує питому сорбцію нафти в розрахунку на ЗБВ 1,85–2,31 г/г ЗБВ при агломерації нафти та скороченні площі нафтової плівки на 90,0–95,0% і збиранні агломерату з поверхні акваторії (приклади 2–4, 6).

При зменшенні АСМС в суміші до співвідношення ЗБВ АСМС що дорівнює 1:0,78 зв'язування нафти відбувається – нафтовий агломерат утворюється, але скорочення площі плями від початкової відбувається на 70,0–75,0% і агломерат частково осідає на дно, приклад 7. При збільшенні частки АСМС у співвідношенні ЗБВ АСМС від 1:1,20 до 1:1,31 (приклад 8, 9) нафтовий агломерат заповнює велику поверхню 40,0–50,0% від площі початкової плями. Збирати її з поверхні через це важче. Вміст нафти в очищеній воді підвищується в декілька разів у порівнянні з прикладами 2–4, 6.

Питома витрата запропонованого сорбенту у суміші ЗБВ АСМС в межах 1:0,84–1:1,12 оптимальна, оскільки забезпечує питому сорбційну ємність 0,98–1,26 г нафти/г сорбенту (суміш ЗБВ і АСМС), приклади 2–4, 6, що на 39,2–28,6 мас. % вище, ніж у прототипа (0,79–0,98 г нафти/г сорбенту), табл. 1, 2, приклади 2–4, 6.

Заявлені сорбенти дозволяють агломерувати розливу нафту на поверхні морських, прісних вод у стислі строки (10–30 с) з високою ефективністю, що підтверджують данні аналізу на вміст нафтопродуктів [7, 8] (у прототипа цей показник не приводиться). При агломерації нафтової пля-

ми, її площа скорочується у 10–20 разів від початкової.

Техніко-економічні переваги заявленого способу в тому, що на 39,2–28,6% підвищує сорбційну ємність порошкоподібного сорбенту в порівнянні з прототипом, при цьому співвідносно скорочуються витрати норми сорбенту. Зникає необхідність обробки сорбентів сумішшю ВЖК в органічних розчинниках і, співвідносно, спрощується технологія як на стадії підготовки сорбенту, так і на послідовних стадіях – регенерації розчинників і т.д. Все це в цілому забезпечує позитивну техніко-економічну ефективність.

Джерела інформації, які використовувалися під час складання заявки:

1 Пашенко А.А., Крупа А.А. Очистка воды от нефти и нефтепродуктов с помощью модифицированного перлита // В кн. Роль химии в охране окружающей среды. Киев: Наукова думка, 1983. – С. 189–197.

2 Пономарев В.Г., Иоакимис Э.Г., Монгайт И.Л. Очистка сточных вод нефтеперерабатывающих заводов. М.: Химия, 1985. – С. 114–124.

3 Адсорбционная очистка сточных вод нефтеперерабатывающей и нефтехимической промышленности на активных углях. Тематический обзор. Серия: Охрана окружающей среды. М., 1979. – С. 4.

4 А.С. СССР № 998645 МКИ Е 02 В 15/04 // Способ получения материала для удаления нефтепродуктов с поверхности воды / А.И. Киприанов, Ю.Д. Юдкевич, А.Н. Завьялов, Ю.М. Гольдшмидт, Е.А. Лебедев. Опубл. 23.02.1983. – БИ № 7, 1983.

5 Тарнопольская М.Г. и др. Водоснабжение и санитарная техника, № 11, 1991. – С. 5–6.

6 А.С. РФ № 1773873, МКИ С 02 F 1/28 // Способ очистки поверхности воды от нефти / В.Ж. Аренис, О.М. Гридин, Р.С. Мижерова, А.В. Заловский. Опубл. 07.11.92. – БИ № 41, 1992 (Прототип).

7 Методики определения концентрации загрязняющих веществ в природных и сточных водах. Сборник Ч.1. Под ред. к.х.н. Ключевой Э.С., Донецк: Государственное управление охраны окружающей природной среды Министерства природы Украины по Донецкой области, 1994. – С. 100–106.

8 Санитарные правила и нормы. Охрана поверхностных вод от загрязнений / Министерство здравоохранения СССР. М., 1988. – С. 16.

9 Патент РФ № 2015951, МКИ С 05 F 11/02. Способ получения безбалластного гумата аммония / А. Бутюгин, А. Иванов, Ю. Зубкова (Украина). Заявл. 28.05.91, приоритет 28.05.91, опубл. 15.07.94. – БИ № 13, 1994. Патент № 19280, Украина. МКВ С 02 F 11/02. Засіб одержання безбалластного гумату амонію / О. Бутюгин, О. Іванов, Ю. Зубкова (Україна), заявл. 11.05.93, Рішення про видання патенту України від 10.04.97, опубл. 25.12.97. – БИ № 6.

Таблиця 1

Результати очищення води від нафти зразками порошкоподібних сорбентів*

№ прикладів п/п	Наважки нафти		Концентрація нафти в пробі (вихідна), м/г/л	Товщина нафтової плівки, Н, мм	Характеристика сорбентів			Загальна маса сорбенту 3БВ+АСМС, г	Співвідношення нафта:сорбент (заг)		Кількість зібраної нафти на 3БВ		Концентрація нафти в очищеній воді, С, мг/л
	маса, г	об'єм, см³			назва	маса, г	співвідношення компонентів в суміші 3БВ+АСМС		г/г	мл/г	г/г	мл/г	
1.	8,71	9,47	8707,8	0,448	3БВ	7,93	—	17,93	1,10	1,10	1,10	1,19	12
Повна коагуляція нафти, агломерат осідає на дно													
2.	18,41	20,01	18410,5	0,947	3БВ	8,90	1:1,12	18,85	0,98	1,06	2,07	2,25	10
3.	17,46	18,98	17457,0	0,900	АСМС	9,95	1:0,84	17,39	1,00	1,09	1,85	2,01	12
					3БВ	9,43							
4.	24,54	26,67	24537,5	1,262	АСМС	7,96	1:0,91	21,80	1,13	1,22	2,15	2,34	10
					3БВ	11,39							
5.	17,59	19,12	17585,1	0,904	АСМС	10,41	—	Коагуляція нафти не відбувається					
6**.	25,30	27,50	25302,0	1,301	3БВ	7,96	1:0,84	20,12	1,26	1,37	2,31	2,51	10
					АСМС	10,95							
7.	25,57	27,79	25571,1	1,315	АСМС	9,17	1:0,78	19,68	1,30	1,41	2,31	2,51	60
					3БВ	11,05							
8.	18,67	20,29	18673,2	0,980	АСМС	8,63	1:1,20	18,25	1,02	1,11	2,25	2,44	70
					3БВ	8,30							
9.	18,78	20,41	18784,3	0,965	АСМС	9,95	1:1,31	18,47	1,02	1,105	2,53	2,75	120
					3БВ	7,42							
10					АСМС	11,05	Агломерат утворюється, але важко збирається з поверхні						
					За способом прототипа								
Сапропель, питома ємкість 0,79 – частково осідає на дно													
Сапропель, питома ємкість 0,98 – збирається з поверхні													

*Дослід проводили в лабораторній посудині ємкістю 1,5 л; діаметр посудини – 16,40 см; $H_{плівки} = V_{нафти}/S_{поверхня}$ (см³/см²), де V_{H_2O} – 1,0 л; $S_{плівки}$ – 211,336 см²; густина нафти – 0,92 г/см³

**Модифікована вода – 36 г NaCl на 1 л води.

Таблиця 2

Агломерація нафтових плям при сорбційному очищенні сумішшю залишкового бурого вугілля (ЗБВ) та алюмосилікатних мікросфер (АСМС)

№№ п/п	Співвідношення ЗБВ:АСМС	Питома сорбція, г наф/г	Концентрація нафти в початковій воді, мг/л	Концентрація нафти в очищеній воді, мг/л	Скорочення площі нафтової плями від початкового, мг/л	Примітки
1.	1:—	1,10	8707,8	12,0	85,0—80,0	Агломерат осідає на дно
2.	1:1,12	2,07	18410,5	10,0	90,0—95,0	Агломерат зібраний з поверхні
3.	1:0,84	1,85	17467,0	12,0	90,0—92,0	Агломерат зібраний з поверхні
4.	1:0,91	2,15	24537,5	10,0	91,7—93,3	—"
5.	~1	—	17586,1	10,0	Немає	Коагуляція нафтової плями не відбувається
6.	1:0,84	2,31	25302,0	10,0	90,0—95,0	Агломерат зібрано з поверхні
	1:0,78	2,31	25571,1	60,0	70,0—75,0	Агломерат частково осідає на дно, частково зібраний з поверхні
7.						
8.	1:1,20	2,25	18673,2	70,0	60,0	Агломерат зібраний з поверхні
9.	1:1,31	2,53	18784,3	120,0	50,0	Агломерат зібраний з поверхні
10.	По способу прототипа:					
	Сапропель	0,79	Нема даних	Нема даних	Нема даних	Агломерат осідає на дно
	Сапропель + ВЖК	0,96	Нема даних	Нема даних	Нема даних	Агломерат зібрано з поверхні

Тираж 50 екз.

Відкрите акціонерне товариство «Патент»
Україна, 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 101
(03122) 3 - 72 - 89 (03122) 2 - 57 - 03
